

USNESENÍ

(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Moniky Vackové a soudců JUDr. PhDr. Filipa Havrdy a JUDr. Michala Krenka, Ph.D., v právní věci

žalobkyně: ENVI a.s. v likvidaci, IČO 47217731
sídlem Dukelská 145, 379 01 Třeboň

proti

žalovaným: 1. Ing. [jméno] [příjmení], narozený dne [datum]
bytem [adresa]
zastoupený advokátem JUDr. [jméno] [příjmení]
sídlem K. Tomana 9, 370 06 České Budějovice
2. JUDr. [jméno] [příjmení], narozený dne [redacted]
bytem [adresa]

o zaplacení částky 1 090 000 Kč s příslušenstvím, o odvolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. srpna 2023, č. j. 13 Cm 8/2009-962,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. srpna 2023, č. j. 13 Cm 8/2009-962, se ruší a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně uložil žalovanému 1, aby společně a nerozdílně s žalovaným 2 zaplatili žalobkyni částku 194 000 Kč s 3% úrokem z prodlení od 20. 3. 2009 do zaplacení (I. výrok), žalovanému 2 uložil, aby společně a nerozdílně s žalovaným 1 zaplatil žalobkyni částku 194 000 Kč s 3% úrokem z prodlení od 28. 3. 2009 do zaplacení (II. výrok), zamítl žalobu co do povinnosti žalovaných zaplatit společně a nerozdílně částku 896 000 Kč se specifikovaným příslušenstvím (III. výrok) a žalovaným vůči žalobkyni nepřiznal náhradu nákladů řízení (IV. výrok).

2. Rozhodoval takto o žalobě na náhradu škody způsobené žalovanými jako jednatelem žalobkyně jednáním v rozporu s péčí řádného hospodáře. Žaloba byla podána v r. 2008, žalobkyně měla tehdy právní formu společnosti s ručením omezeným, žalobu za ni podal její tehdejší společník Dr. [jméno] [příjmení], M.B.A., bytem [redacted]. Tomu však v průběhu řízení účast ve společnosti zanikla. Z obsahu spisu je dále zřejmé, že Dr. [anonymizováno] byl usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 20. 5. 2020, č. j. 13 Cm 8/2009-489, ustanoven opatrovníkem žalobkyně pro řízení. Soud prvního stupně konstatoval, že žalobkyně nemůže být zastoupena svou statutární ředitelkou RNDr. [jméno] [příjmení], neboť ta žalobu považuje (v rozporu s rozhodnutím soudu v obdobné věci) za zjevně nedůvodnou a šikanózní, přetrvává tedy střet zájmů mezi žalobkyní a jejím vedením. Toto usnesení bylo potvrzeno usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 7. 2020, č. j. 4 Cmo 123/2020-502.

3. Podáním ze dne 4. 8. 2020 sdělila soudu JUDr. [jméno] [příjmení], že žalobkyně vstoupila k 1. 8. 2020 do likvidace, ona se stala její likvidátorkou a tedy osobou oprávněnou za žalobkyni jednat.

4. Dříve, než byl Dr. [anonymizováno] ustanoven opatrovníkem žalobkyně, byl v této věci vydán soudem prvního stupně dne 23. 3. 2012, č. j. 13 Cm 8/2009-286, rozsudek, který byl potvrzen rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 4. 2013, č. j. 7 Cmo 391/2012-344. Oba tyto rozsudky byly založeny na závěru, že zanikla-li účast bývalého společníka bez právního nástupce, zaniklo též jeho právo vystupovat v řízení jménem společnosti, jeho právní zájem na rozhodnutí v této věci není dán. Nejvyšší soud svým rozsudkem z 31. 1. 2022, č. j. 27 Cdo 3409/2020-530, oba tyto rozsudky (na základě dovolání žalobkyně) zrušil a vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Konstatoval, že uplatněný nárok není nedůvodný jen proto, že v mezidobí (po podání žaloby) zanikla majetková účast společníka, který vystupoval jménem společnosti (a po podání dovolání byl ustanoven jejím opatrovníkem, čímž byl nedostatek zastoupení žalobkyně zhojen). Připomněl současně, že pokud taková situace nastane a není-li žádný jiný společník ochoten vystupovat v řízení za společnost, může za společnost v řízení vystupovat – jako další v řadě – člen dozorčí rady určený k tomu, aby společnost zastupoval v řízení před soudem, popřípadě i člen statutárního orgánu, je-li oprávněn za společnost v řízení jednat (§ 21 odst. 1 písm. a) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, dále jen, o. s. ř.), to však pouze za předpokladu, že jejich zájmy nejsou se zájmy společnosti v rozporu. Jsou-li zájmy těchto osob v rozporu se zájmy společnosti, potom za společnost v řízení jednat nemohou, a důvody pro ustanovení procesního opatrovníka trvají.

Mají-li tyto osoby společnost v řízení zastupovat a nejsou-li jejich zájmy v rozporu se zájmy společnosti, pak důvody pro ustanovení procesního opatrovníka naopak odpadají a funkce procesního opatrovníka bez dalšího zaniká. Odkázal v té souvislosti na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2020, sp. zn. 27 Cdo 616/2019, nebo ze dne 9. 3. 2021, sp. zn. 27 Cdo 1617/2019. Vstup společnosti do likvidace a jmenování likvidátora však bez dalšího nelze vnímat jako skutečnost, pro kterou odpadly důvody ustanovení procesního opatrovníka. Uložil proto soudu prvního stupně, aby zkoumal v další fázi řízení mimo jiné, zda jsou zájmy likvidátorky, na niž přešla působnost statutárního orgánu (§ 193 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, dále jen „o. z.“) a která se domáhá toho, aby mohla v řízení jednat za společnost (posuzováno ve vztahu k řízení vedenému v projednávané věci), v rozporu se zájmy společnosti a zda tudíž funkce (bývalého) společníka jako procesního opatrovníka společnosti trvá.

5. Soud prvního stupně v řízení, které předcházelo nyní napadenému rozsudku, nadále jednal s Dr. [anonymizováno] jako ustanoveným opatrovníkem žalobkyně. Dospěl k závěru, jak zdůvodnil v nyní napadeném rozsudku, že likvidátorka žalobkyně [příjmení] [jméno] [příjmení] podle § 21 odst. 4 o. s. ř. žalobkyni pro střet zájmů zastoupit nemůže. Byla totiž zvolena do své funkce valnou hromadou žalobkyně 18. 6. 2020, valná hromada současně schválila její odměnu, předsedou valné hromady byl žalovaný 2, který je nadále akcionářem žalobkyně s podílem 35%. Likvidátorka je s akcionářem v kontaktu, a ve spolupráci i ohledně postupu v tomto soudním řízení, protože se dostavila k soudnímu jednání, aniž by ji o něm soud informoval. Z její výpovědi soud prvního stupně vyrozuměl, že likvidátorka opatrovníkově chování vnímá jako rozporné se zájmy žalobkyně, protože vedením soudních sporů za žalobkyni zatěžuje likvidační podstatu. V dalších sedmi sporech žalobkyni opatrovník žaluje. Soud prvního stupně vyslovil přesvědčení, že jednal-li by za žalobkyni s likvidátorkou, ta by vzala žalobu zpět, aby se nenavýšovaly náklady a nezatěžovala se tak likvidační podstata společnosti, k věcnému projednání žaloby by nedošlo a nemohlo by, dojít ani ke zjištění, zda žalovaní jednali s péčí řádného hospodáře. Podle soudu prvního stupně opatrovník není ve střetu zájmů se žalobkyní proto, že s ní vede několik soudních sporů;

tato skutečnost byla soudu prvního stupně známa již v době, kdy ho opatrovníkem ustanovil, odvolací soud jeho ustanovení akceptoval. Podání společnické žaloby bylo reakcí na nečinnost statutárních orgánů, proto se podle soudu prvního stupně nelze ztotožnit s názorem žalovaných, že by za společnost měl nyní jednat statutární orgán (likvidátorka). Za žalobkyni proto jednal s opatrovníkem a o věci rozhodl tak, jak je uvedeno v bodě 1 tohoto rozsudku.

6. Proti výrokům III a IV tohoto rozsudku podala žalobkyně, zastoupená opatrovníkem, včasné odvolání. Namítá nesprávné skutkové a právní posouzení věci v tom rozsahu, v němž byla žaloba zčásti zamítnuta, své argumenty podrobně rozvádí.

7. Odvolací soud se však věcnými argumenty obsaženými v odvolání zabývat nemohl, neboť poté, co přezkoumal rozhodnutí soudu prvního stupně a jemu předcházející řízení podle § 212a odst. 1 a 5 o. s. ř., dospěl k závěru, že je tu taková vada, pro niž řízení nemělo vůbec proběhnout pro nedostatek jeho podmínek a za odvolacího soudu náprava zjednána být nemohla. Odvolací soud je totiž vzhledem k obsahu spisu toho názoru, že za žalobkyni měla v řízení jednat likvidátorka, neboť je v postavení jejího statutárního orgánu (§ 21 odst. 1 písm. a) o. s. ř., 193 o. z.) a její zájmy nejsou se zájmy žalobkyně v rozporu (§ 21 odst. 4 o. s. ř.).

8. Střet zájmů, tedy rozpor mezi zájmy zástupce a zastoupeného, vzniká, když lze z povahy záležitosti a dalších okolností případu usoudit, že zástupce má právní zájem na tom, aby záležitost, v níž má jménem zastoupeného jednat, nebyla zcela nebo z části vyřešena v nejlepším zájmu zastoupeného. Z ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2010, sp. zn. 32 Cdo 679/2009, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2007, sp. zn. 21 Cdo 1574/2006, ze dne 26. 8. 2008, sp. zn. 21 Cdo 2439/2007, nebo ze dne 23. 10. 2018, sp. zn. 20 Cdo 3298/2018, nebo usnesení ze dne 4. 5. 2022, sp. zn. 27 Cdo 3660/2021) se podává, že takový rozpor musí reálně existovat a musí být v řízení postaven najisto, neboť sama možnost existence rozporu se zájmy zastoupeného k zákazu zastupovat nestačí. Při posuzování rozporu mezi zájmy zástupce a zastoupeného je třeba vždy vycházet z povahy konkrétního právního úkonu, jakož i ze všech okolností případu tak, aby bylo možno náležitě zabezpečit ochranu zájmů zastoupeného.

9. Z obsahu spisu se podává, že likvidátorka žalobkyně [příjmení] [jméno] [příjmení] sdělila soudu prvního stupně ve svém dopise ze 4. 5. 2022, že její zájmy nejsou se zájmy žalobkyně v rozporu. Do své funkce byla zvolena řádnou valnou hromadou společnosti, přičemž s nikým z akcionářů před svým zvolením nebyla v žádném kontaktu. Představenstvo žalobkyně ji jako likvidátorku vybralo podle informací, které si o ní obstaralo na internetu. JUDr. [příjmení] má totiž za sebou dlouhou praxi v mnoha likvidacích a konkurzech. Sdělila soudu rovněž, že podle jejího názoru aktivity bývalého společníka žalobkyně, který byl ustanoven jejím opatrovníkem, neúměrně zatěžují likvidační podstatu.

10. Informace likvidátorky odpovídají obsahu notářského zápisu ze dne 18. 6. 2020, NZ [číslo], sepsaného notářem Mgr. [jméno] [příjmení] o průběhu valné hromady žalobkyně konané téhož dne, a připojenému seznamu akcionářů žalobkyně. Likvidátorce je třeba dát za pravdu, že sám fakt, že jedním ze dvou akcionářů (s podílem „pouhých 35%“), kteří na valné hromadě rozhodli o likvidaci žalobkyně a ustanovení likvidátorky, je jeden ze žalovaných, není důvodem, pro který by měly být zájmy likvidátorky se zájmy žalobkyně v rozporu. To by totiž, dovedeno ad absurdum, žádný statutární orgán nemohl zastupovat právnickou osobu ve sporu se společníkem, který se jako člen jiného orgánu právnické osoby podílel na jeho ustanovení do funkce. Jiné konkrétní důvody související s okolnostmi volby likvidátorky, které by měly ovlivnit její vztah k žalující společnosti, tvrzeny ani nejsou. Argument, že o střetu zájmů likvidátorky a společnosti svědčí obava,

že likvidátorka vezme zpět žalobu v této věci, rovněž nelze považovat za relevantní. Je totiž na ní, aby v souladu se svými zákonnými povinnostmi a jako řádný hospodář (srov. § 193 ve vazbě na

§ 159 odst. 1 o. z. a 196 odst. 1 o. z.) posoudila, zda v konkrétním případě je další trvání sporu v zájmu společnosti. Naplnění cíle likvidace (§ 187 odst. 1 o. z.), k němuž má činnost likvidátora směřovat (§ 196 odst. 1 o. z.), přitom z povahy věci nemůže být se zájmy společnosti v rozporu.

11. Odvolací soud z uvedených důvodů rozsudek soudu prvního stupně podle § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř. zrušil a podle § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř. mu věc vrátil k dalšímu řízení. Na soudu prvního stupně bude, aby nadále jednal s likvidátorkou žalobkyně, neboť bývalému společníkovi žalobkyně [příjmení] [příjmení] funkce opatrovníka zanikla. V novém rozhodnutí rozhodne soud prvního stupně i o nákladech odvolacího řízení (§ 224 odst. 3 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné (§ 238 odst. 1 písm. k) o. s. ř.).

Praha 18. dubna 2024

JUDr. Monika Vacková
předsedkyně senátu